

ENERGI-, FORSYNINGS-
OG KLIMAMINISTERIET

Grund- og nærhedsnotat til Folketingets Europaudvalg

Stormgade 2-6
1470 København K
Tlf. 3392 2800
Fax 3392 2801
kebmin@kebmin.dk
www.kebmin.dk

Kommissionens høringsmeddelelse om fremtidigt elmarkedsdesign "En ny udformning af energimarkedet", COM (2015) 340 final

[Kontor/afdeling]

Notatet oversendes til Folketingets Energi-, Forsynings- og Klimaudvalg.

[Dato]

J nr. [XXX]

1. Resumé

Kommissionen har den 15. juli fremsat en høringsmeddelelse om en ny udformning af energimarkedet som opfølgning på Kommissionens strategi for Energiunionen fra februar 2015.

/

Energistyrelsen

Meddelelsen om markedsdesign vedrører Energiunionens anden dimension om et fuldt integreret indre energimarked. Med meddelelsen lancerer Kommissionen en offentlig høring om fremtidigt energimarkedsdesign.

J nr. 2015-3637

Ref.

MVI/SFJ/HHG/LYJ/JGK

Der sættes i meddelelsen fokus på tre prioriteter: 1) Indfrielse af et nyt marked for elektricitet 2) styrkelse af regionalt samarbejde i et integreret elsystem, samt 3) en europæisk dimension for forsyningssikkerheden.

Meddelelsen lægger ikke op til konkrete nye initiativer, men meddelelsen vil kunne afstedkomme ændringer af en række forordninger.

Meddelelsen om en ny udformning af energimarkedet er ikke retsligt bindende og vil således ikke have konsekvenser for dansk ret.

Regeringen støtter et velfungerende liberaliseret indre marked for energi med det sigte at reducere energiomkostningerne for virksomhederne og forbrugerne samt sikre en omkostningseffektiv integration af vedvarende energi og øget forsyningssikkerhed. Regeringen støtter på den baggrund Kommissionens meddelelse.

2. Baggrund

Kommissionens meddelelse følger op på Energiunionsstrategien med fokus på et velfungerende fuldt ud integreret indre energimarked bl.a. gennem et nyt markedsdesign for el, som sikrer investeringer i sektoren, yderligere udvikling og integration af vedvarende energi, samt et øget fokus på sikring af forsyningssikkerheden. Øget regionalt samarbejde

skal medvirke til at sikre dette. Arbejdet med et nyt markedsdesign er et af de højst prioriterede indsatsområder i Energiunionsstrategien. Meddelelsen om en ny udformning af energimarkedet og meddelelsen om detailmarkedet skal medvirke til at sætte forbrugeren i centrum for et fremtidigt energisystem.

Denne høringsmeddelelse vil blive fulgt op af et initiativ i 2016 om en ny udformning for energimarkedet.

3. Formål og indhold

Konkret fokuserer meddelelsen på tre indsatsområder:

1. Indfrielse af et nyt marked for elektricitet
2. Styrkelse af regionalt samarbejde i et integreret elsystem
3. En europæisk dimension for elforsyningssikkerheden

Ad 1) Indfrielse af et nyt marked for elektricitet

Kommissionen fremhæver, at et velfungerende fælles europæisk elmarked er det bedste middel til at sikre forbrugerne omkostningseffektiv leverance af elektricitet. Her tænkes både på markedsmekanismer og netinfrastruktur. Kommissionen nævner behovet for at fremme nye teknologier fx smart grid, smarte elmålere og muligheden for egenproduktion, der er med til at give borgerne ejerskab til energiomstillingen. Yderligere nævnes vigtigheden af, at priserne afspejler forholdet mellem udbud og efterspørgsel, herunder kapacitetsbegrænsninger. Kommissionen lægger op til ændringer af det nuværende elmarkedsdesign til i højere grad at omfatte grænseoverskridende markeder, hvor markedsregler tager hensyn til fx begrænsninger og behov i elnettet og ikke til landegrænser, og hvor markedsregler sikrer lige adgang for alle markedets aktører.

Kommissionen ønsker, at vedvarende energi i højere grad integreres i elmarkedet og deltager aktivt på både day-ahead markedet og balancemarkederne, samt at støttesystemerne til vedvarende energi i højere grad koordineres regionalt. Kommissionen understreger behovet for et tilstrækkeligt udbygget europæisk elnet og vigtigheden af at sikre finansiering til og færdiggørelse af manglende infrastrukturudbygninger/projekter, som er identificeret som flaskehalse i et integreret indre energimarked.

Ad 2) Styrkelse af regionalt samarbejde i et integreret elsystem

Kommissionen lægger vægt på, at behovet for en sikker og omkostningseffektiv udvikling og drift af elsystemet fordrer øget koordinering og samarbejde mellem alle markedsaktører og mere regionale tilgange til problemstillinger, herunder ved en øget koordinering mellem medlemsstaterne. Kommissionen fremhæver støtte til vedvarende energi, hvor yderligere koordination skal understøtte en regional udbygning af vedvarende energi, som udnytter lokale geografiske fordele.

Infrastrukturudbygning er afgørende for den fysiske integration af de nationale elmarkeder og for muligheden for diversificering af landenes energikilder. Kommissionen understreger derfor vigtigheden af samarbejde om infrastrukturudbygning gennem de såkaldte projekter af fælles interesse (PCI-projekter) introduceret i infrastrukturforordningen. Kommissionen lægger op til en øget og styrket rolle for såvel regulatorer og systemansvarlige gennem øget regionalt samarbejde og regional beslutningstagning.

Ad 3) Elforsyningssikkerhed

Kommissionen fremhæver behovet for at fastlægge en række acceptable standarder for strømafbrydelser, samt at udarbejde en standardiseret europæisk metode til vurdering af effekttilstrækkeligheden i medlemsstaterne, som bl.a. tager højde for produktion på tværs af grænserne, variabel produktion af vedvarende energi, styring af efterspørgslen og lagringsmuligheder. En europæisk overvågning af forsyningssikkerheden og ensartede standarder bør ifølge Kommissionen være grundlaget for at identificere, om der er behov for kapacitetsmekanismer. Kommissionen lægger i denne sammenhæng op til at udvikle en fælles referencemodel for en kapacitetsmekanisme (eller et begrænset antal), som kan anvendes regionalt, og som fremmer grænseoverskridende deltagelse og minimerer forvridninger i markedet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

6. Gældende dansk ret

Der redegøres ikke for gældende dansk ret, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Der redegøres ikke for de lovmæssige konsekvenser, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen. I det omfang Kommissionens meddelelse udmøntes i konkrete initiativer, vil det skulle vurderes, om det vil medføre lovmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Meddelelsen har ingen statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen. I det omfang Kommissionens meddelelse

udmøntes i konkrete initiativer, vil det skulle vurderes, om det vil medføre statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Meddelelsen skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark.

8. Høring

Kommissionens meddelelse om en ny udformning af energimarkedet samt rammenotat er sendt i høring i Specialudvalget for Energi-, Forsynings- og Klimapolitik hhv. den 18. juli 2015 og den 24. august 2015. Der er indkommet 6 høringssvar fra eksterne parter. CO-industrien har ikke haft bemærkninger. Følgende høringssvar er modtaget:

Dansk Byggeri noterer sig med glæde intentionerne om i øget omfang at involvere energiforbrugerne i deres forbrug og dermed i mulighederne for at bidrage til et reduceret energiforbrug. De er enige i, at denne tilgang til energibesparelser har betydeligt større potentiale end ensidigt fokus på centrale løsninger, som tager initiativet og dermed engagementet fra forbrugerne.

Dansk Energi (DE) hilser Kommissionens initiativ om et nyt elmarkedsdesign velkomment. DE påpeger, at de har et overordnet princip om, at et frit marked skal være omdrejningspunkt for elsystemets udvikling. DE bemærker særligt, at Kommissionen viser positive takter i forhold til ambitionen om at etablere markeder på tværs af grænserne. Det er vigtigt, at både balancering og priszoner afspejler transmissionskapacitet snarere end nationale grænser. Herudover bemærker DE, at Kommissionens forslag om regionale operationscentre for transmissionssystemet viser interessante perspektiver i forhold til at sikre, at selskabsøkonomisk styring af TSO'er ikke får forrang over samfundsøkonomiske gevinster. DE støtter også op omkring Kommissionens forslag om at give ACER en mere central rolle. Tilsvarende støtter DE principielt forslaget om et stærkere regionalt samarbejde i ENTSO-E. DE hilser velkomment, at Kommissionen anerkender behovet for eventuelle kapacitetsmekanismer og er enige i Kommissionens betragtninger om, hvordan sådanne modeller overordnet bør være. DE støtter desuden, at der udvikles en fælleseuropæisk referencemodel for kapacitetsmekanismer. Endelig deler DE Kommissionens anerkendelse af, at distributionsselskaberne får en mere central rolle i elsystemet.

Sekretariatet for Energitilsynet (SET) fremhæver, at regionalt samarbejde i Europa har sine økonomiske fordele og bidrager til udviklingen af internationale el-forbindelser. I denne sammenhæng fremhæver SET, at samarbejdet mellem de nordiske regulatorer gennem NordREG er et godt

eksempel på regionalt samarbejde, hvor relevante aktører på detail- og transmissionsniveau er med til at udvikle energimarkedet. Erfaringer fra dette samarbejde vil med fordel kunne benyttes til at fremme regionalt samarbejde i EU.

Vedvarende Energi (VE) og Danmarks Naturfredningsforening (DN)

mener ikke, at EU på nuværende tidspunkt bør indføre lovgivning for at harmonisere balancemarkeder eller gennemtvinge kortsigtede intraday markeder. EU skal kun give overordnede anbefalinger på dette område. VE og DN påpeger, at priserne bør følge forhold i udbud og efterspørgsel men også miljøeffekten af den aktuelle energiproduktion samt transmissionskapacitet. Med hensyn til støtteordninger for vedvarende energi mener VE og DN ikke, at der behov for mere koordinering fra EU's side, men i stedet skal frivillig koordinering og udveksling af erfaringer mellem landene fremmes. Ligeledes bør man heller ikke udarbejde fælles regionale vurderinger af elforsyningsikkerheden. Disse bør i stedet som udgangspunkt være nationale. EU-regler for kapacitetsmekanismer kan være gavnlige, særligt hvis de sikrer en høj forsyningssikkerhed og et højt miljøniveau. Endelig påpeges, at EU bør sikre, at distributionsselskaberne som naturlige monopoler har omkostningsægte priser (hvile-i-selv krav) samt er underlagt benchmarking og krav om minimale afbrydelser. Desuden skal de stille måledata i realtid til rådighed for forbrugere og producenter og for tredjepart, som forbrugeren ønsker.

DI støtter arbejdet med hurtigst muligt at sikre velintegrerede energimarkeder i EU, herunder elmarkedet. DI er enig med EU-Kommissionen i, at design af elmarkeder og tilvejebringelse af forsyningssikkerhed skal ske i en regional kontekst for at sikre en omkostningseffektiv grøn omstilling og konkurrencedygtige vilkår for elforbrugere, og særligt danske virksomheder. DI fremhæver, at et meget væsentligt element i at sikre et velfungerende indre energimarked er, at der er tilstrækkelig infrastruktur til rådighed, og at den fysiske kapacitet rent faktisk er stillet til rådighed af ejerne af infrastruktur.

Det Økologiske Råd (DØR) fremhæver, at el skal produceres omkostningseffektivt og på vedvarende energi og understreger, at energibesparelser fortsat bør prioriteres som det billigste virkemiddel. DØR er enige i hensigten med yderligere netudbygning af elnettet men lægger vægt på, at et fremtidigt elmarked har tæt sammenhæng mellem produktion og forbrug lokalt og regionalt fx gennem at fremme fleksibelt forbrug og egentlig energilagring i langt højere grad, end det sker i dag. I denne sammenhæng efterspørger DØR, at der tages højde for, at situationen på elmarkedet bevæger sig fra årsgennemsnit og sæsonafhængighed over til behov for betragtninger om marginalt forbrug og produktion samt begrænsninger af det maksimale effektbehov over året. Udbygning af transmissionsledninger skal ske, hvor der skabes størst synergi mellem elområder og internt i landene, hvor behovet for at fjerne flaskehalse er stort. DØR støtter, at der fortsat skal være mulighed for nationale VE-støtteordninger, hvor det er nødvendigt. DØR er stærkt

skeptisk over alt for stor fokus på oprettelsen af kapacitetsmarkeder og mener, at Kommissionen og Danmark bør arbejde for at sikre gennemsigtige markeder for reservekraft og andre balancerende egenskaber.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at andre medlemslande vil støtte bredt op om meddelelsen.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter et velfungerende liberaliseret indre marked for energi med det sigte at reducere energiomkostningerne for virksomhederne og forbrugerne samt at sikre en omkostningseffektiv integration af vedvarende energi og øget energiforsyningssikkerhed.

Regeringen anser udvikling og implementering af fælles netregler¹ som afgørende for at øge den grænseoverskridende handel, fremme konkurrencen i energisektoren på EU-plan og færdiggøre de regionale markedskoblingsprocesser for relevante elmarkeder.

Regeringen bakker op om fælleseuropæiske løsninger, som fremmer udbygning med vedvarende energi.

Regeringen støtter, at der udvikles fælles standarder for forsyningssikkerhed og en fælles metode til at opgøre effektilstrækkelighed. Indførsel af nationale kapacitetsmekanismer rejser mange vanskelige spørgsmål, og derfor bør det ifølge regeringen undersøges, om der findes løsninger, som er mere kompatible med det indre marked.

Regeringen støtter princippet om regionalt samarbejde og koordinering. Her har de nordiske lande vist, hvordan regionalt samarbejde har været medvirkende til at levere pålidelige, konkurrencedygtige priser og en elforsyning med høj andel af vedvarende energi. Det velfungerende nordiske elmarked har på mange områder gjort Norden til foregangsregion for udviklingen i det europæiske elmarked. Det samme gør sig gældende på infrastrukturuområdet, hvor man i Norden har gode erfaringer med regionalt samarbejde om infrastrukturudbygning, herunder fjernelse af flaskehalse.

Dermed er Danmark langt fremme på mange af de områder, som Kommissionens meddelelse sætter fokus på. Regeringen støtter på den baggrund Kommissionens meddelelse.

¹ Netregler er fælleseuropæiske operationelle regler for drift, planlægning og brug af de europæiske el- og gassystemer.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.